

kaalste ontkenner van regels en soorten, doch geloven, dat het bovendien nodig is, deze negatie wetenschappelijk te bewijzen."

Zonder in een sterk dogmatisme te vervallen of tot een al te vlugge eindformulering te geraken, wil de heer Piccardt zich echter geenszins tot de elementaire verschijnselen van de verschillende kunstgebieden, op zichzelf aesthetisch volkomen irrelevant, beperken, doch hij wil trachten, het essentiële in de schoonheid der belangrijke kunstwerken na te speuren, en wel op elk kunstgebied afzonderlijk, om daarna een samenvattende formule op te stellen. Hiertoe moet naar een objectieve of algemeen-geldende schoonheidsnorm gezocht worden, in de wetenschap echter, dat het gevoel, het kunstbeleven het primaire is. Deze norm is adaequaat aan de maatstaf, door een ieder van ons bij de beoordeling van een kunstwerk aangelegd en waarmede wij zijn kunstwaarde meten. Ze ligt dus in ons zelf, zij het ook als zodanig onbewust.

Stond nu niet tegenover het elders geldende „de gustibus non est disputandum" op kunstgebied de uitdrukkelijke eis van ieders onderwerping aan een objectieve norm, dan zou de heer Piccardt niet of alleen voor zichzelf geschreven hebben. Doch hij vertrouwt erop, dat niemand van ons een triviaal straatdeuntje boven Beethovens laatste strijkkwartetten, een Sinterklaasrijmpje boven Shakespeare zal stellen, zodat wij, zonder haar als abstracte regel te kennen, de norm toch in haar concrete verwezenlijkingen schijnen te herkennen. Vervangen we echter de namen van Beethoven en Shakespeare, op blz. 4 de vertegenwoordigers van de „grote kunst" genoemd, door die van Hindemith en Paul van Ostayen, is dan bovengenoemd postulaat bij ieder nog zo boven alle twijfel verheven?

Deze vraagstelling is op zichzelf niet ongemotiveerder dan de op blz. 126 voorkomende generaliserende bewering, dat we in groepscomposities boven een eenvoudige, normale opstelling ver de voorkeur geven aan een meer samengestelde en fantastischer opbouw, vooral wanneer ons, als afdoend bewijs, een vergelijking van Rubens' zwierige composities met primitieve schutterstukken wordt aanbevolen. Wij moeten blijkbaar die voorkeur als objectief resultaat van ons schoonheidsbesef of als concrete verwezenlijking van de in ons onbewust levende norm beschouwen. Even te voren lezen we echter, dat aan deze groepscomposities, als onderdeel van de weergave van figuren, de op het gebied der beeldhouw- en schilderkunst gevonden schoonheidsnorm, die zich als „de ongewoonste uitbeelding van de gewone realiteit" laat omschrijven (blz. 125), nader getoetst moet worden. De vergelijking van deze redeneertrant met een vicieuse cirkel lijkt dan onvermijdelijk.

Hoe moeten we echter, uitgaande van onze feitelijke kunst-belevissen, de aan kunst ten grondslag liggende norm vinden? De heer Piccardt heeft ook daar geen hard hoofd in en toont aan, dat, hoewel het zoeken van eeuwen niet anders dan een min of meer geslaagd pogen genoemd kan worden, de be-